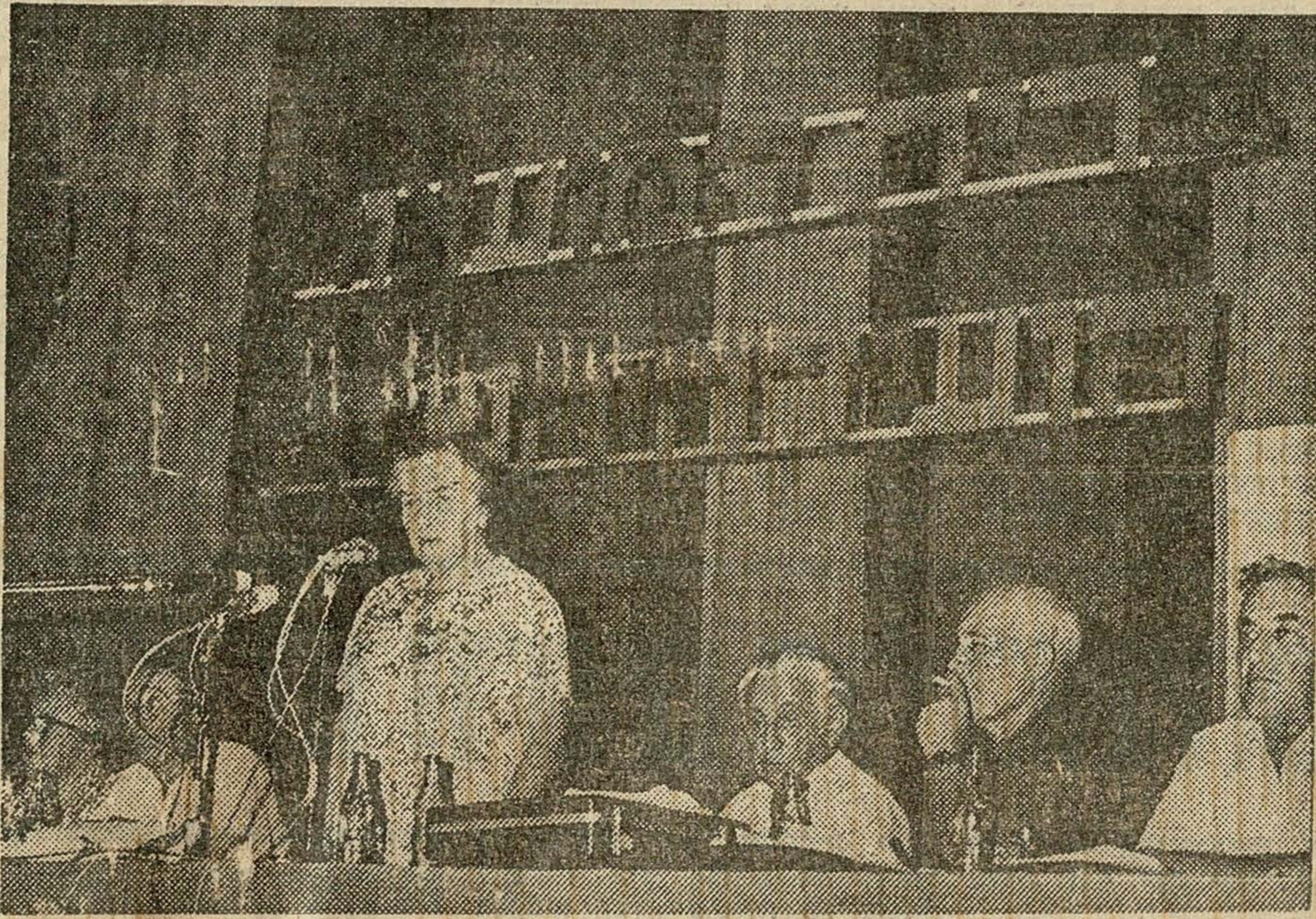

על המשמר

בפתחת הוועידה

בוועידת עולי בריה"מ

מדוע קרה מה שקרה

הנחיות שהעולה אינו יודע
ההנחיה אומרת כי עולה חדש, בהגיעו לנמל-התנופה לוד, זכאי לקבל 100 ל"י וכי יש להפנותו למרכז-קליטה. אולם בהנחיה לא נאמר, שאסור לתפוס אדם בצוואר רוגו, ובמיוחד ברגע הראשון לאחר שהוא דורך על אדמת מולדתו התיס-טורית. אין גם זכר בהנחיות, שאין זה הוגן מז בעל-הבית לרמות את המשך בעמ' 8

מעמד חגיגי נפתחה ב-30 ביולי ועידתה-ש-נייה של התאחדות עולי בריה"מ. ביומה-הש-ני נפסקו דיוניה, והיא ננעלה ללא קבלת החלטות ובחירת מוסדות. הפולמוס החריף, שנתגלע והס-עיר את הוועידה, גרם, למעשה, למשבר ולפילוג. דבר זה נתברר ברגע שחלק מהצירים סירב לעזוב את האולם והמשיך בעבודתו בבניין, שהיה שרוי באפלה וריק-למחצה. טבעי, איפוא, כי "תוצאות" אלו מעוררות צער ואכזבה, אך אף-על-פי-כן אין הן פוטרות אותנו מלברר, מה אירע בוועידה.

מחסור באמצעים ואי-סידור בחיים, לעומת-זאת, האשימו רובם-ככולם את הביורוקרטיה הישראלית ותלו את הקולר בפקידים קשוחי-הלב. כן טענו, כי הסוציאליזם הישראלי אינו שונה בהרבה מהסוציאליזם הסובי-ייטי. הבה וגסכים בינינו, כי את מחציתן של טענות אלו אפשר לזקוף על חשבון הרגישות היתירה, ואילו את מחציתן האחרת — על כשלונם של אנשים אלה מבחינה אישית. אולם, הבה ונהיה כנים עם עצמנו ונודה בכל-זאת, כי העולים-מאתמול נאלצו לעזוב את הארץ לא רק בעמים של גורמים אובייקטיביים, אלא גם בשל אי-אילו סיבות התלויות בציבור הישראלי.

אין בכונתנו להביא כאן עובדות חדשות, שיעידו על עבודתם הגרושה של הסוכנות, או של משרד-הקליטה, ולהרחיב את הדיבור, זו הפעם האלף, על הביורוקרטיה והסתבת, בהן משופעים מוסדות אלה. ברצוני לעצמי: האם נהיר שמציג אני ל-שני גופים אלה, מה גודל האחריות הרובצת עליהם והאמנם חשים שהם עצמם, כי הסיים האנשים, שבהם תלוי גורלה של העלייה הרוסית?

שרירות-לב במקום חוק ברור
סבורני, כי אין להם תחושה זו ושאינן להם כל הבנה לכך. אכן, הם רואים את עצמם כפקידים-מן-השורה, כאותם חלמאים נוסח צ'יכוב, שהיו מסוגלים בכל הזמנים, במקרה הטוב ביותר, למלא באורח עיוור אחר חובת-השרד שלהם. הם פטורים אפילו ממילוי חובת-הפקיד העיקרית שלהם, והיא — כיבוד החוק. שכן, כידוע, בתחום הקליטה אינם קיימים שום חוקים, ובמקומם פועלות הנחיות חשאיות למיניהן, המנוסחות, אגב, באורח כזה, שהפקיד יכול לפרשן לכאן ולכאן, אכן, מבחינה פורמאלית מחובתו להתחשב בנסיבות האינדיבידואליות, אולם למעשה נתון החולה לשרירות-לב. ירצה הפקיד — תזכה להלוואה לא ירצה — לא תזכה לה. ירצה — תיפתר בעיתך תוך שבוע ימים, לא ירצה — תכתת רגליך אל מיפתחו הלוך וחזור פעמים-עד-איין-ספור, בנצלו את חוסר סובליותך ואי-ידיעת השפה, מסוגל הוא להובילך באף חודשים תמימים. הפקיד אומר לך לבוא, אך הוא עצמו אינו בא; הוא אומר לך לטלפן אליו, אך הוא אינו טלפן. הוא אומר לך לטלפן אליו, אך הוא אינו טלפן. הוא אומר לך לטלפן אליו, אך הוא אינו טלפן. הוא אומר לך לטלפן אליו, אך הוא אינו טלפן.

גם אני מתנגד לאלימות, מעשה-ידי העולים מגרוזיה באשדוד. אולם, מבחינה פסיכולוגית מובנת לי להם הגותם או, במקום להסביר להם את המצב, השליכו אותם לרחוב, פשוט-כמשמעו. זאת ועוד: אף לא מצאו לנכון להביא לידיעתם, בשפה המובנת להם, את סיבות היסטוריות מהעבודה. ואם-כי מבחינה משפטית צדקו המעסיקים, הרי שנהגו בשרי-רות-לב, בנוקטם שיטת כאלה. אין תימה, איפוא, כי בתגובה על שרי-רות-ליבם זו של הפקידים אירעו מעשי-התפרעות-והאלימות מצד ה-המונים, שהגיעו עד קצה גבול הייאוש.

לאחרונה מרבים ראשי המדינה ליהד את הדיבור, בלי הפסק, למש-מעות הנודעת לעלייה הרוסית מב-חינת תולדותיה של ישראל. אולם, לפקיד אין עניין בהיסטוריה. אותו מעניינת אך-ורק ההנחיה, והיא בלבד. ואילו כל דבר החורג מההנ-חיה — כך סבור הוא — נתון לשליטתו הבלתי-מוגבלת, וייעשה כמיצותו.

פורטמו בעתונים של אותם הימים, במנה גדושה, הערכות מנוגדות ב-אורח קיצוני. היו שתקפו את העולים מגרוזיה, בטענם בצדק, כי במדינה דמוקרטית אין פותרים בעיות חברתיות כמעשי-אלימות. עתונים אחרים תלו את הקולר בפקידי אש-דוד, על שלא השכילו למצוא שפה משותפת עם יוצאי גרוזיה. אולם, אף עתון אחד לא הקדיש אפילו שורה אחת לדבריהם, כיצד קרה מה שקרה באשדוד.

דיבורים בעלמא לא יועילו
התרחשויות אלו הן, בין השאר, הוכחה נוספת לכך, כי לא תצמח

מאת
יקטור פרלמן

שום תועלת-של-מש מהדיבורים-על-אין-קץ על קשיי הקליטה, אפילו יטלו בהם חלק הן ראשי-הממשלה והן מנהיגי-מדינה אחרים. בדיוק כשם שאין כל ערך להכרזות, הנוכחות לפירסום נרחב, על המשמעות הנור-דעת לעלייה הרוסית, אפילו הן באות מפי שר-הקליטה וראשי ה-סוכנות. אין זה, כי בעטיים של דיבורים ודיונים אלה, עדי-אין-סוף, חולים אנו מלראות את הסכנה הממשית, הנשקפת לעלייה ושמוקרה הפעם על בקג'ב הסובייטי, אלא גם במוסדות הישראליים הממלכתיים עצמם. אכן, ניצבים אנו אל מול עובדות חמורות וברורות המעידות על כך, כי חברית-המועצות פוחת והולך מיספר היהודים, הרוצים לעלות לישראל, ואילו מצד שני גדל-והולך, בקצב מדיגי, מיספרם של היורדים ממדינתנו.

ובכן, ננסה תחילה להסביר לעצ-מנו, על שום-מה עוזבים עתה את הארץ אנשים, כדי לברר שבעת-המדינה-הישראלית, אשר עברו שבעת-לא-אחת מתרצים אצלנו שאלה זו בכך, כי יורדים היו תמיד ובכל הזמנים וכי תופעה זו היא כמעט-חוקית — שכן, למעשה, נבצר מיש-ראל הקטנה להבטיח עבודה לכל הבא אליה וליצור תנאי-חיים משו-פרים לכולם, ללא-יוצא-מן-הכלל.

האשמה
ביורוקרטיה קשוחת-לב
לפני שלושה חודשים עשיתי בי-רומא ושוחתתי עם עשרות אנשים, שירדו מישראל, ואף אחד, או כמעט אף אחד מהם לא אמר, שסיבת ירידתו היתה תוסר-עבודה. אף אחד, או כמעט אף אחד, לא התלונן על

מבחינה פורמאלית התרחש כל זה בשל הילוקי-הדעות החריפים, שנת-גלצו בין הצירים בנושא, מי יכול להיות חבר בהתאחדות. כן התעוררה מחלוקת לגבי הסוגיה, האם יכולים, בין השאר, להיות מיוצגים בוועידה אותם צירים-עולים, אשר התגוררו בשטחיהן של המדינות הברונגיות, שסופחו לאחר-מכן לברית-המועצות. את הבדלי הגישות בנושא זה אפשר לראות כטבעיים, אולם ה-עובדה, כי הוויכוח שפרץ, כמקובל בחברה דמוקרטית, נשא אופי בלתי-טבעי והביא לתוצאות דרא-מתיות, מחייבת לתהות על שורשי הבעיה ולהתעמק בסיבות הדבר.

רוב הצירים בוועידה היו תמימי-דעים והסכימו לכך, כי אין מקום בחברה הישראלית למונחים, "אנחנו", "אתם". על-אחת-כמה-דיוכמה לא ייתכן היעדר אמון בין העולים לבין הוותיקים, שאלה וגם אלה נמנים עם אזרחיה של מדינת-היהודים היחידה, אולם נראה, שהיום אין להסתפק עוד רק בהכרת אמת זו. שכן, חייבים קודם כל המוסדות הממלכתיים והציבוריים כאחד ליצור בקרב הציבור הישראלי אווירה של אמון ושיתוף-פעולה. והאמנם שימש הרכבה הישן של הנהלת ההתאחדות דוגמה לכך?

הבה ונראה, כיצד נעשתה עבודת-ההכנה לוועידה זו. לפי דבריהם של הצירים, נעשו הכנות אלו במקרים רבים בחשאי וללא כל הקפדה על כללים דמוקרטיים ראשוניים. רוב האנשים, ששוגרו לוועידה, לא היו מוכרים לבוחרים. כמה צירים הו-ידעו כבר בוועידה עצמה, כי הם מחזיקים במנדאטים מדומים. במק-רים מיספר נערכה ההצבעה לפי הוראות מפלגתיות ישירות.

צירים מקריים
בסופו-של-דבר לא נבחר כמעט איש מפעילי-העלייה, ואילו לוועידה נקלע מיספר רב של אנשים מקריים, שאין להם כל קשר לא למאבקם של היהודים הסובייטיים לעלייה ולא לקליטתם הצלחה של העולים החד-שים בארץ. נוצר, איפוא, הרושם, כי ההנהלה בהרכבה הישן, אשר פעלה, כפי שברור עתה לכול, מתחת-לכל-ביקורת, השקיעה את מירב מאמציה לא למען הפיכתה של הוועידה למוסד לוחם ובעל כושר-פעולה של הציבור הישראלי, אלא בקביעתו של צוות מסוים, שיהלום את השקפותיה המפלגתיות. בחישה זו בקדירה, קודם הוועידה, לא יכלה, כמובן, שלא לעורר רגש מתאה בלב צירים רבים ושלא ליצור אוירה של חשדנות ותוסר-אמון, שאכן הביאה, בסופו-של-דבר, לפי-צוץ הוועידה.

לאחר פתח-דבר זה ברצוני להי-דרש לעיקר, כלומר, לבעיות הקליטה לגופן. נתחיל באירועי-אשדוד, אשר גר-מו כמעט לשפיכות-דמים. כידוע,

הצד הפרואני

לכן מורה ההיצמדות של רבים מבין עולי מזרח ומערב בימים אלה למושג של שלימות הארץ. לא אחת יש רושם, כי היצמדות זו היא לא כל-כך פרי מטען רגשי ואי-התמצ-אות של "עולה חדש" אלא דווקא להיפך. פרי מניע עמוק ופרואני מאוד, ראצינאלי מאוד: כדי ש-חלק זה של עולים יוכלו להמשיך במקצועותיהם ועיסוקיהם כמו ב-"חול"; כדי שלא יעברו את התה-ליך ההיסטורי של שינוי הריבוד, כדי שעליהם לא יהול החוק של הפיכת הפיראמידה היהודית הלקויה, תיקונה — יש צורך שאחרים יעב-דו; שאחרים יעשו את כל העבודה הדרושה והתכרחת, שבלעדיה אין מדינה, ואחרים אלה הם העובדים מן השטחים. כאן הרקע הבלתי-ריר מנטי-עדי-למאוד של השאיפה לש-לימות הארץ כפי חלק (אנו מוגי-שים: ח' ל ק) של ותיקים ועולים מקרוב-באן. שלימות הארץ, על זום עובדיה הורים והעולים, היא ה-"משחררת" מכורח שינוי הריבוד ר-שידוד-המרכות. והיא המקנה את האפשרות להמשיך באותם המקצ-עות ובהיקף המוני כמו בארצות-הגולה, שמהם באנו. זהו רקע מצ-י-אוני מאוד. ומסוכן מאוד. שכן מי כעולים, אם מארה"ב ואם מ-בריה"מ, ואם מדרום-אמריקה ודרום-אפריקה יודעים גם יודעים, כי דווקא בכך טמון השורש של "אי-אהבת" ישראל... אין אהבים אותנו, היור-דים, משום שמסתכלים עלינו ב-עיניים גולות של קינאה ושינאה וטינה, בשל היותנו מעוגנים באר-צות-גולה בכמה וכמה ענפי-עיסוק רווחיים יותר ומכניסים יותר, בעוד שהמונים מסביב טורחים במלאכת רבות וקשות, אם קשות לעצמן ואם קשות בעיניהם...

זאת ועוד: האם ישכחו הוותיקים והאם לא יידעו זאת עולים-מקרב-באן, אשר להם אנו מחכים ומצ-פים, מכל גולה ומכל מישר, כי בסופו-של-דבר האדמה שייכת למי שמעבד אותה, חי עליה ומרווה אותה בזיעתו? בסופו-של-דבר, ה-בעלות על ארץ נקבעת על-ידי עובדת עובדיה בפועל-מש. במצי-אות זו של התרככות יהודים ובניהם ושל נהירת עולים ובניהם אל מק-צועותיהם סבגולה, אל המיבנה החד-צדדי, אל הפיראמידה הנודעת ה-שעונה על חודה ולא על בסיסה — במציאות זו עלולה סימתת שלמות-הארץ להתגלות כמלפוד: לא כי נתוב אל מולדת יהודית אלא חליה אל מולדת לא-יהודית... מכל החל-ויות מות הרעים, שביעתונו במשך דו-רות, החלום הרע ביותר הוא זה שבארץ תחיתנו אנו עלולים לשוב למערך-של-גלות; בארץ תחיתנו אנו עלולים חלילה להפוך את קר-בוץ-הגלויות לגלות מקובצת. זהו חלום רע, חלום בלהות, שכנגדו, כתהליך, כמגמה, כחות קשה, אנו לוחמים בשיניים הדוקות זה כמה דורות, מאז צעדי ביל"ו ומשובות הברון; מאז האתערעה של אחד העם על "שליחי עם עני"; מאז המחאה וההצלה של אנשי העליה השנייה והשלישית. הפסוק הישן "והארץ אשר נתת לאבותינו הנה אנחנו עבדים עליה", רודף אחרינו רודף בלי הרף... כי אם אין עובדים בהמון, באורח-קבע, בכל-מקום ב-ארץ זו, יש סכנה של עבדות. וזאת, רבים, אולי הם מעטים, וקול דיבורם חולך ברמה... אך הם ישנם, ואמת-יסוד זו נשחכחה מעיניהם ומליבור-היהם, והם סבורים כי יכול ניכל לשבת ספונים במקצועות ועיסוקים יהודיים: בריעות התוף, בין היפה-לרחובי והעבודה ברחבי הארץ —

10/8 732 7 NEN 58